

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ”

1504, София, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви” № 82

УТВЪРЖДАВАМ:

**ЗАМЕСТНИК-НАЧАЛНИК НА ВА „Г. С. РАКОВСКИ” ПО УЧЕБНАТА И
НАУЧНАТА ЧАСТ**

ПОЛКОВНИК ДОЦ. Д-Р

ДИМИТЪР ТАШКОВ

ПРОГРАМА

**ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ОПЕРАТИВНО ИЗКУСТВО С
ОФИЦЕРИТЕ, КАНДИДАТИ ЗА СЛУШАТЕЛИ В СПЕЦИАЛНОСТ
„СТРАТЕГИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО НА ОТБРАНАТА И
ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ” НА ВА „Г. С. РАКОВСКИ“ И ПРИРАВНЕНИТЕ
Й В ЧУЖБИНА АКАДЕМИИ И КОЛЕЖИ
ЗА УЧЕБНАТА 2025-2026 г.**

гр. София

2024

ЧАСТ I

ОБЩИ УКАЗАНИЯ

1. Кандидатите за обучение полагат писмен и устен изпит по оперативно изкуство и изпит по физическа подготовка.

2. Писменият изпит по оперативно изкуство се провежда по всички теми от част II на настоящата програма. По лотарийен способ се изтегля една тема от намиращите се в залата кандидати. Времето за работа е 4 (четири) астрономически часа. Изпитът е анонимен и се провежда съгласно чл. 10 ал. 1 и ал. 2 от Правилника за учебната дейност на ВА „Г. С. Раковски” и Процедура за организирането и провеждането на конкурсни изпити за прием на слушатели и студенти във ВА „Г. С. Раковски”.

3. Устният изпит по оперативно изкуство се провежда по всички теми от част III на настоящата програма. Изпитния билет се формира като всеки кандидат изтегля по един въпрос от раздел първи и раздел втори на темите за провеждане на устния изпит. Изпитът се провежда съгласно Процедура за организирането и провеждането на конкурсни изпити за прием на слушатели и студенти във Военна академия „Г. С. Раковски”.

4. Изпитът по физическа подготовка се провежда съгласно Методика за провеждане на конкурсен изпит по физическа подготовка с кандидатите за слушатели във Военна академия „Георги Стойков Раковски“, чуждестранни военни академии и колежи.

5. Общият състезателен бал на кандидатите се формира като сума от:

- Удвоената оценка от писмения изпит по оперативно изкуство;
- Оценката от устния изпит по оперативно изкуство;
- Оценката от изпита по физическа подготовка.

6. Кандидатите следва да се явят с документ за самоличност в Академията в 08.30 ч. в деня на изпита.

ЧАСТ II

ТЕМИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПИСМЕН ИЗПИТ ПО ОПЕРАТИВНО ИЗКУСТВО

1. Стратегическа концепция на НАТО:
 - Цели и принципи;
 - Стратегическа среда;
 - Възпиране и отбрана;
 - Превенция и управление на кризи;
 - Кооперативна сигурност.

2. Роля, мисии и задачи на въоръжените сили на Република България и на невоенните отбранителни способности:
 - Мисии на ВС и ниво на амбиция на ВС по различните мисии;
 - Задачи, изпълнявани от въоръжените сили и от невоенния компонент в системата за отбрана, в различните мисии.

3. Развитие на ВС:
 - Отбранителната политика на страната;
 - Изграждане и развитие на ВС;
 - Поддържане на съществуващите и изграждане на нови отбранителни способности.

4. Видове, характеристики и инструменти на мощта:
 - Национална мощ и нейните инструменти;
 - Военна мощ и нейните компоненти.

5. Форми за използване на въоръжените сили:
 - Кампании;
 - Операции;
 - Тактически действия;
 - Ограничения при използване на военна сила.

6. Видове операции:
 - Класификация по оперативни способности;
 - Класификация по мисии;
 - Класификация по други признаци.

7. Система за планирането на операции:
 - Общи положения;
 - Нива на планиране и принципи на планиране на операции;
 - Видове планиране на операции и стратегическо ръководство.
8. Оперативното изкуство и планиране на операции в него:
 - Процес на военна оценка;
 - Анализ на мисията;
 - Модел на операция;
 - Концепция за провеждане на операция;
 - Намерение на командира - аспекти на приложение;
 - Разработване на „План за операция”.
9. Планиране на операции на стратегическо ниво:
 - Индикация и предупреждение;
 - Оценка на кризата;
 - Подготовка на варианти за отговор;
10. Планиране на операции на стратегическо ниво:
 - Планиране;
 - Изпълнение;
 - Преход.
11. Планиране на операции на оперативно ниво:
 - Инициране на планирането;
 - Анализ на мисията;
 - Разработване на варианти за действие;
 - Анализ на вариантите за действие;
12. Планиране на операции на оперативно ниво:
 - Сравняване на вариантите за действие;
 - Утвърждаване на вариант за действие;
 - Разработване на „Концепция за провеждане на операция” и „План за операция”;

- Оценка и преразглеждане на „План за операция“.

ЧАСТ III

ТЕМИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА УСТЕН ИЗПИТ ПО ОПЕРАТИВНО ИЗКУСТВО

Раздел I Оперативно изкуство на видовете въоръжени сили

1. Основи на оперативното изкуство на Сухопътни войски:
 - Същност;
 - Съдържание;
 - Основни задачи на оперативното изкуство на СВ.
2. Зависимости на формите и способите за използване на сухопътен компонент и неговите елементи в съвместните операции в съответствие с подходите за водене на сухопътните операции:
 - Форми за използване на сухопътен компонент и неговите елементи;
 - Способи за използване на сухопътен компонент и неговите елементи;
 - Подходи за водене на сухопътните операции.
3. Състояние и перспективи за развитие на Военновъздушните сили:
 - Роля, мисии и задачи на Военновъздушните сили;
 - Организация и перспективи за развитие на Военновъздушните сили.
4. Основи на оперативното използване на Военновъздушните сили:
 - Роли на въздушната мощ и видове въздушни операции;
 - Планиране и водене на въздушни операции.
5. Състояние и перспективи за развитие на Военноморските сили:
 - Роля, мисии и задачи на Военноморските сили.
 - Организация и перспективи за развитие на Военноморските сили.
6. Основи на оперативното използване на Военноморските сили:
 - Видове бойни действия на море;

- Оперативни форми за използване на Военноморските сили.
7. Огнева поддръжка в операциите:
 - Основи на огневата поддръжка;
 - Система на огневата поддръжка;
 - Планиране и координиране на огневата поддръжка.
 8. Основи на специалните операции:
 - Общи положения;
 - Характеристика на специалните операции;
 - Задачи на силите за специални операции.
 - Планиране на специалните операции.

Раздел II Осигуряване на операциите

1. Основи на оперативното разузнаване:
 - Същност, цел и задачи;
 - Изисквания към разузнаването;
 - Принципи на разузнаването;
 - Класификация на разузнаването.
2. Оперативно разузнаване:
 - Разузнавателен цикъл;
 - Разузнавателен продукт.
3. Основи на комуникационно-информационната система (КИС) в операциите:
 - Роля и място на КИС в системата за командване и управление;
 - Цел, задачи и функции на КИС;
 - Принципи и изисквания за организиране на КИС.
4. Планиране, използване и архитектурни аспекти на КИС.
 - Същност и процес на планиране на КИС;
 - Използване на КИС;
 - Основни архитектурни рамки.
5. Инженерно осигуряване на операциите:

- Концепция за съвместно инженерно осигуряване;
 - Принципи на командване и управление;
 - Планиране на съвместното инженерно осигуряване.
6. Ядрена, химическа и биологична защита (ЯХБЗ) в операциите:
- Същност, цел и принципи на ядрената, химическата и биологичната защита;
 - Компоненти на ядрената, химическата и биологичната защита.
7. Логистично осигуряване на операциите:
- Логистичното осигуряване на театъра при съюзни и коалиционни операции;
 - Логистичното осигуряване на съвместни операции;
8. Многонационална логистична поддръжка в операции под егидата на НАТО:
- Основни форми за многонационална логистична поддръжка;
 - Разкриване на съдържанието на формите за многонационална логистична поддръжка.

ЧАСТ IV

ЛИТЕРАТУРА

Задължителна литература

1. НАТО 2022 Стратегическа концепция, Мадрид, 2022.
2. План за развитие на въоръжените сили до 2026 г. – решение на 44 НС, обн. в ДВ, бр. 13/16.02.2021 г.
3. Програма за развитие на отбранителните способности на ВС на Р България 2032 – решение на 44 НС от 11.02.2021 г.
4. Национална отбранителна стратегия, С., 2016
5. Актуализирана стратегия за национална сигурност на Република България, Приета с Решение на НС от 14.03.2018 г., обн., ДВ, бр. 26 от 23.03.2018 г.
6. Доктрина на Въоръжените сили – НП-01, С., 2017
7. Доктрина за провеждане на операции – НП-3 (А), С., 2018
8. Доктрина за морски операции – НП-3.1, С., 2013
9. Доктрина за сухопътни операции – НП-3.2 (А), С., 2020
10. Доктрина за въздушни операции – НП-3.3(А), С., 2020
11. Доктрина за ядрена, химическа, биологическа защита – НП-3.8, С., 2013
12. Доктрина за съвместно определяне и поразяване на целите – НП 3.9, С., 2013.
13. Доктрина за военно инженерно осигуряване – НП-3.12, С., 2013.
14. Доктрина за логистиката – НП-4 (А), С., 2019.
15. Доктрина за поддръжка от страната домакин – НП-4.5, С., 2013.
16. Доктрина за медицинско осигуряване – НП-4.10 (А), С., 2020
17. Доктрина за планиране на операции – НП-5 (А), С., 2018
18. Доктрина за комуникационно-информационната система на Въоръжените сили – НП-6 Издание А, С., 2022

19. Концепция на силите за специални операции, С., 2012.
20. Allied Joint Doctrine AJP-01 (E), 2017.
21. Allied Joint Doctrine For The Conduct Of Operations AJP-3 (C), ver. 1, 2019.
22. Allied Joint Doctrine For Maritime Operations AJP-3.1. (A), 2017
23. Allied Joint Doctrine For Land Operations AJP-3.2., 2016
24. Allied Joint Doctrine for Air and Space Operations - AJP-3.3(B), 2016
25. Allied Joint Doctrine for Counter-air Operations - AJP-3.3.1 (B), 2010
26. Allied Joint Doctrine for Air Interdiction and Close Air Support - AJP-3.3.2 , 2004
27. Allied Joint Doctrine For Special Operations - AJP-3.5 (B), 2019
28. Allied Joint Doctrine for NBC Defence - AJP-3.8 (B), 2018
29. CBRN Defence On Operations - ATP-3.8.1 vol. 1, 2010
30. MC 0560 NATO Policy for Military Engineering
31. Allied Joint Doctrine For Military Engineering - AJP-3.12 (B), 2014
32. Allied Tactical Doctrine For Military Engineering - ATP-3.12.1 (A), 2016
33. Allied Joint Doctrine for Logistics - AJP-4 (B), 2018
34. Allied Joint Doctrine for Host Nation Support - 4.3 (A), 2021
35. Allied Joint Doctrine for Movement - 4.4 (C), 2022
36. Allied Joint Doctrine for Medical Support - AJP 4.10 (C), 2019

Препоръчителна литература

1. Димитров, М., Р. Пенчев, Л. Димитров, Р. Христов, В. Иринков, И. Калоянов, Ж. Михайлов, Д. Велчев, С. Спасов, К. Костадинов, Н. Колев, С. Узунов, А. Димитров, К. Спасов, Военна логистика – втора част – Основи на военната логисти – София: Военна академия „Г. С. Раковски, 2017 г., 182 с, ISBN 978-954-9348-95-8.
2. Димитров, М., Р. Пенчев, Л. Димитров, Р. Христов, В. Иринков, И. Калоянов, Ж. Михайлов, Д. Велчев, С. Спасов, К. Костадинов, Н. Колев, С.

Узунов, А. Димитров, К. Спасов, Военна логистика – втора част – Основи на многонационалната логистика – София: Военна академия „Г. С. Раковски, 2017 г., 151 с, ISBN 978-954-9348-94-1.

3. Димитров, М., Р. Пенчев, Л. Димитров, Р. Христов, В. Иринков, И. Калоянов, Ж. Михайлов, Д. Велчев, С. Спасов, К. Костадинов, Н. Колев, С. Узунов, А. Димитров, К. Спасов, Военна логистика – трета част – Логистично осигуряване на операциите – София: Военна академия „Г. С. Раковски, 2018 г., 179 с, ISBN 978-619-7478-06-8.

4. Тагарев, П. Основи на оперативното, тактическото разузнаване и електронната война. Ч. 1. С., ВА.

5. Тагарев, П. Основи на изграждането и развитието на системата за разузнаване в съвременни условия (учебник). С., ВА, 2008.

6. Тагарев, П. Подготовка и водене на специални операции. Ч. 1. С. ВА, 2007.

7. Ядрена, химическа и биологична защита в операции на многонационални съвместни оперативни сили (учебно пособие). С., ВА, 2009.

8. Участие на Военновъздушния компонент в съвместни операции С., ВА, 2012.

9. Инженерно осигуряване на операциите, Учебник, ВА, С., 2013.